

N:o 157.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till vissa ändringar i nådiga förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket; gifven Stockholms slott den 29 mars 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen besluta,

att §§ 2, 4, 5, 6, 9, 10 och 12 i nådiga förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket skola från dag, som af Kungl. Maj:t bestämmes, erhålla följande ändrade lydelse:

§ 2.

Mom 1. En hvar äger att för egen eller annans räkning insätta medel i postsparbanken.

Mom 2. Insättning kan äga rum vid de postanstalter, postsparbankens styrelse bestämmer, å alla de tider då postanstalten hålles öppen för allmänheten. I den mån och på det sätt Kungl. Maj:t pröfvar lämpligt, må insättning ock förmedlas af i postverkets tjänst anställda personer eller af särskildt antagna ombud för postsparbanken.

Mom 3. Vid första insättning skall uppgifvas det fullständiga namnet å den, till hvars förmån insättningen sker, äfvensom, där insättningen verkställes för viss person, dennes hemvist och lefnadsyrke samt, där så ske kan, födelseår, månad och dag. Göres insättningen till förmån för minderårig, böra, om så ske kan, äfven föräldrarnas namn uppgifvas.

Mom. 4. Önskar den, som till förmån för annan insätter medel, att dessa icke må kunna förr än efter viss tid till utbetalande uppsägas, göra därom förbehåll, då insättning verkställes. Vill han vid insättning göra annat förbehåll i afseende å medlens utbetalning, ankomme på pröfning af postsparbankens styrelse, huruvida medlen må med det förbehåll mottagas.

§ 4.

För att underlätta besparing af äfven mindre belopp än en krona, tillhandahållas genom postsparbankens försorg sparmärken, att användas för insättning i banken, på sätt och i den ordning särskildt bestämmes.

§ 5.

Mom. 1. Vid första insättning i postsparbanken skall till insättaren utan afgift utlämnas en med seriebokstaf och ordningsnummer försedd motbok, utfärdad till förmån för den, för hvilken insättningen äger rum. Vid hvarje insättning eller uttagning skall beloppet i motboken införas.

Mom. 2. I motbok skall vid utlämnandet finnas infördt i afseende å medlens utbetalning gjordt förbehåll, hvarjämte motboken skall innehålla sammandrag af de författningar, hvilka röra allmänhetens förhållande till postsparbanken.

Mom. 3. För en och samma persons räkning må insättning å mer än en motbok i allmänhet ej äga rum; dock må minderårig, för hvars räkning medel blifvit af annan person insatta, äfvensom den, till hvars förmån motbok med vissa förbehåll utfärdats, kunna utbekomma särskild motbok för insättning af egna medel.

§ 6.

Insättning skall, för att vara gällande, kvitteras på sätt särskildt bestämmes.

§ 9.

Mom. 1. Den, som vill lyfta inestående behållning eller del däraf, skall, med uppvisande af motboken, skriftligen uppsäga beloppet å postanstalt eller hos postsparbankens särskildt antagna ombud och därvid uppgifva, hvarest medlen böra utbetalas. Öfver uppsägningen meddelas bevis.

Mom. 2. Uppsägning bör i allmänhet verkställas:
 för belopp af högst 100 kronor..... minst en vecka,
 » » öfverstigande 100 men ej 500 kronor..... » två veckor,
 » » öfverstigande 500 kronor..... » en månad,
 allt före den dag, medlen skola vara att lyfta.

Mom. 3. Postsparbankens styrelse skall dock äga att meddela föreskrifter rörande de villkor, under hvilka utbetalning af insatta medel må i särskilda fall kunna ske utan afvaktan på uppsägningstidens utgång.

Mom. 4. Befinnes åter tiden för postens gång påkalla, att vid någon postanstalt uppsägningstiden för belopp, ej öfverstigande 100 kronor, utsträcker till mer än en vecka, bör postsparbankens styrelse meddela nödiga föreskrifter i ämnet, hvilka skola å postanstalten anslås.

Mom. 5. Afser uppsägning icke hela det innestående beloppet, må densamma ej lyda å annat än helt krontal.

Mom. 6. Hafva uppsagda medel icke blifvit af vederbörande lyftade inom tio dagar efter den dag, då desamma skolat tillhandahållas, anses uppsägningen hafva förfallit, och beräknas räntan å dessa medel, såsom vore de i postsparbanken ånyo insatta.

§ 10.

Mom. 1. Anmäler sig innehafvare af motbok till lyftande af medel, som blifvit uppsagda, tillhör det honom att, därest han icke är personligen känd, styrka sin behörighet genom meddelande af sådana uppgifter, som i § 2 mom. 3 omförmålas.

Mom. 2. Finnas dessa uppgifter vara öfverensstämmande med dem, som vid första insättningen afgifvits, och förekommer ej anledning betvifla, att personen är den, han uppgifver sig vara, verkställs utbetalningen. I annat fall öfverlämnas ärendet till postsparbankens styrelse, som äger att efter omständigheterna förordna om medlens utbetalande eller om frågans hänvisande till laga domstol.

Mom. 3. Omfattar uppsägning motboksägares hela tillgodohafvande på en och samma motbok, skall vid medlens lyftande motboken tillställas den, som verkställt utbetalningen.

§ 12.

En och samma motbok må, för såväl insättning som uttagning af medel, användas ej mindre vid hvarje postanstalt, där postsparbanksrörelse

finnes anordnad, än äfven hos de af postsparbanken särskildt antagna ombud.

En till ärendet hörande handling skall Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Theodor Adelswärd.

*Utdrag ur protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29
mars 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelswärd, anförde:

»I underdånig skrifvelse den 28 januari 1911 har styrelsen för postsparbanken gjort framställning om vidtagande af vissa ändringar i nådiga förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket.

Till en början hemställer sålunda styrelsen om ändring i § 2 mom. 2 af sagda förordning i syfte att den däri åt postsparbanken medgifna rätten att efter Kungl. Maj:ts bepröfvande såsom ombud för insättning använda i postverkets tjänst anställda personer måtte utsträckas äfven till andra af postsparbanken för detta ändamål särskildt antagna personer, hvilka äfven borde berättigas att förmedla uttagningar från banken. Jämlikt nämnda författningsrum får insättning af medel i

postsparbanken äga rum vid de postanstalter, postsparbankens styrelse bestämmer, å alla de tider, då postanstalten hålles öppen för allmänheten, samt jämväl i den mån och på det sätt Kungl. Maj:t pröfvar lämpligt, genom i postverkets tjänst anställda personer.

Under erinran att styrelsen vid afgifvandet den 4 oktober 1910 af underdånigt yttrande öfver löneredgeringskommitténs förslag till reglering af löneförhållanden m. m. vid postsparbanken betonat angelägenheten däraf, att ytterligare åtgärder vidtoges, hvarigenom ökad anlitande af banken kunde förväntas, anför nu styrelsen för postsparbanken vidare, att möjligheten för allmänheten att utan tidsutdräkt och på nära håll kunna insätta och vid behof åter utbekomma sina besparingar torde tvifvelsutan vara en af de viktigaste faktorer för befrämjande af sparsamheten bland befolkningen. Visserligen vore numera tillfälle beredt för sparmedels öfverlämnande till förvaltning af postsparbanken ej blott vid postsparbankskontoren, hvilkas antal vid 1910 års utgång utgjorde 3,245, utan äfven hos de vid nämnda tidpunkt till ett antal af 356 uppgående landtbrefbärare, hvilka förmedlade insättning i banken. Men gifvet vore att, i samma mån tillfällena för sparmedels tillvaratagande ökades, i samma mån syntes under lika förhållanden i öfrigt kunna förväntas en förhöjd utveckling af sparbanksverksamheten. Insikten därom att vid det tillfälle arbetaren hade att utfå sin aflöning sparsamhetskänslan hos honom vore lifligast samt att, sedan penningarna en gång af honom mottagits, han kände det svårare att afhända sig en del däraf för afsättning för framtida behof hade särskildt i industriidkande länder föranlett inrättande af fabriks- eller verkstadssparkassar, afsedda att bereda arbetaren tillfälle att i samma stund han mottoge sin aflöning utan tidsspillan deponera så stor del däraf han kunde undvara samt att, vid behof, utan omgång åter utbekomma sina medel. Vidtagandet af åtgärder, hvarigenom här i landet vid större fabriker och verkstäder äfvensom vid öfriga arbetsföretag af större omfattning anordnades i förbindelse med postsparbanken stående dylika sparanstalter, hvilka på bankens ansvar omhänderhades af den, som verkställde löneutbetalningarna till arbetarna, eller af person, som af arbetarna själfva därtill utsåges, borde utan tvifvel vara ett medel till sparsamhetens höjande och på samma gång innebära en afsevärd fördel särskildt för arbetarna vid flyttning från en arbetsplats till en annan. Emellertid lade nu gällande bestämmelser för postsparbanken hinder i vägen för verkställande af insättning, uppsägning och uttagning i banken på annat sätt än genom de postanstalter, postsparbanksstyrelsen bestämde. Visserligen vore genom det tillägg § 2 mom. 2 af postsparbanksförordningen den 22 juni 1883 erhållit på

grund af nådiga kungörelsen den 17 maj 1907 numera medgifvet postsparbanken att såsom ombud använda i postverkets tjänst anställda personer. Men dylikt ombud äger allenast emottaga insättningar samt saluhålla sparmärken. Då de personer vid fabriker, verkstäder med flera ställen, hvilka det ur ofvan anförda synpunkt vore önskvärdt att få använda såsom ombud för postsparbanken, i allmänhet ej torde vara anställda i postverkets tjänst samt då i alla fall dessa ombud jämväl borde förmedla uttagningar från banken, erfordrades ändring i förordningens bestämmelser i angifvet syfte. Såsom en följd häraf betingades ändrad lydelse jämväl af §§ 6, 9 och 12, och har styrelsen äfvenledes gjort framställning i sådant syfte.

Enligt bestämmelserna i § 9 i postsparbanksförordningen skall för utbekommande af i postsparbanken innestående medel dessa inom viss tid uppsägas. Jämlikt § 9 mom. 3 ankommer det emellertid på postsparbankens styrelse att i särskildt fall, där sådant begäres, och utan olägenhet för postsparbanken kan ske, medgifva utbetalning af insatta medel äfven inom kortare tid än som i allmänhet är föreskrifvet. På grund af dessa bestämmelser kan uttagning i Stockholm ske väsentligen fortare än å öfriga orter i riket.

I sin omförmälda underdåniga skrifvelse den 28 januari 1911 framhåller nu styrelsen för postsparbanken, att beredande af tillfälle jämväl för allmänheten i landsorten att kunna, i händelse af behof, utan afvaktan af den i postsparbanksförordningen stadgade uppsägningstid utbekomma i postsparbanken innestående medel torde, enligt postsparbanksstyrelsens mening, äfvenledes föranleda ökad anlitande af postsparbanken. Såsom af styrelsen, uti dess ofvan åberopade underdåniga yttrande af den 4 oktober 1910, erinrats, funnes sådant tillfälle beredt postsparbankens delägare i Stockholm; och den lätthet att förfoga öfver i postsparbanken insatta medel, som sålunda medgifvits dylika delägare, hade tvifvelsutan varit en af anledningarna därtill att postsparbanksverksamheten i Stockholm, hvarest det enskilda bankväsendet dock vore så högt utveckladt, varit afsevärdt större än i landsorten. Under nuvarande tider, då en stark täflan rådde de enskilda bankanstalterna emellan att omhänderfå allmänhetens besparingar samt dessa bankanstalter fördenskull erbjöde bekväma former och lättnader vid insättning och uttagning af medel, syntes den anordning, hvarigenom för postsparbankens delägare i landsorten uttagning af medel försvårades, ej vara af beskaffenhet att främja bankens utveckling. Om äfven den större lättheten att utbekomma innestående medel skulle förleda en och annan att onödigtvis uttaga

sina besparingar, så syntes å andra sidan mången tveka att å en bankinrättning anförtro medel, hvilka endast efter förloppet af en viss uppsägningstid kunde återbekommas. Den omständigheten allenast att för utbekommande från postsparbanken af äfven det minsta belopp kräfdes tidsutdräkt hade säkerligen mången gång föranlett därtill, att besparingar, hvilka eljest skulle hafva kommit postsparbanken till godo, öfverlämnats till enskilda sparanstalter, hvarest funnits tillfälle att vid anfordran utbekomma insatta medel. Enär genom det redovisningssystem, som från november månad 1909 tillämpades vid postanstalterna, större lättnad blifvit dessa beredd beträffande tillgång af medel för bestridande af förekommande post- och postsparbanksutbetalningar, syntes i regel ej förefinnas svårighet för postkontoren att utan afvaktan å utgången af stadgad uppsägningstid verkställa utbetalning af postsparbanksmedel, under förutsättning att dylik utbetalning ej afsåge något större belopp. Enligt postsparbanksstyrelsens mening borde fördenskull sådana anordningar vidtagas, som möjliggjorde utbetalande, utan att postsparbanksstyrelsens medgifvande för hvarje särskildt fall erfordrades, vid postanstalt eller hos särskildt anställt ombud för postsparbanken af innestående postsparbanksmedel jämväl före den i allmänhet stadgade uppsägningstidens utgång, under villkor att utbetalningen ej öfverstege visst angifvet belopp samt ägde rum å den postanstalt eller hos det ombud, hos hvilket motboken utfärdats eller för hvilket motboksägaren vore känd. I anslutning till hvad sålunda anförts har styrelsen för postsparbanken förty hemställt om ändrad lydelse af § 9 mom. 3 i postsparbanksförordningen.

I fråga om § 4 i postsparbanksförordningen, som innehåller i detalj gående bestämmelser angående de för tillvaratagande af mindre belopp än en krona afsedda sparmärken och sparkort, har styrelsen för postsparbanken erinrat, att, då det syntes styrelsen mindre lämpligt, att dylika detaljföreskrifter, i afseende å hvilka ändring allt som oftast kunde vara behöflig, intoges i en af Kungl. Maj:t efter Riksdagens hörande utfärdad författning, syntes i denna författning endast böra inrymmas en mera generell bestämmelse rörande sparmärken, hvaremot det borde ankomma på Kungl. Maj:t eller postsparbanksstyrelsen att utfärda de ytterligare föreskrifter i ämnet, som kunde erfordras.

Under erinran att enligt de i § 5 af postsparbanksförordningen meddelade föreskrifter angående utfärdande af motbok med postsparbanken, vederbörande insättare skulle förutom motbok erhålla blanketter till kvittenser, afsedda att användas vid lyftande af innestående medel,

har styrelsen för postsparbanken vidare framhållit, att dessa blanketter i någon mån höjde kostnaderna för motböckernas anskaffande; och då — fortfar styrelsen — en förändring af nuvarande blankett till utbetalningsorder, i syfte att därå meddela kvitto å det utbetalade beloppet, ej skulle medföra någon som helst olägenhet för motboksägarne men väl åstadkomma lättnad i arbetet vid postanstalterna, vore det önskvärdt om föreskriften angående utlämnande af nu omhandlade kvittensblanketter utginge ur författningen samt bestämmelserna om motboks utfärdande m. m. bragtes i öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelser i § 24 af lagen angående sparbanker den 29 juli 1892, enligt hvilket lagrum, skall vid första insättning till insättaren utlämnas en med ordningsnummer försedd motbok, däri gjordt förbehåll skall vara infördt och vid hvilken ett tryckt exemplar af bankens reglemente skall vara fästadt, hvarjämte äfven föreskrifves, att vid insättning eller uttagning beloppet skall i motboken införas.

Såsom en följd af förevarande ändringsförslag af § 5 skulle mom. 3 och 4 af § 10 i postsparbanksförordningen utgå samt nuvarande mom. 5 i samma paragraf erhålla beteckningen 3.

Då de af styrelsen för postsparbanken framställda förslag synas mig väl grundade samt jag ej har något att i hufvudsak erinra mot de af styrelsen formulerade förslagen till omförmälda paragrafer uti författningen i fråga, finner jag mig böra, med några jämkningar i ordalagen uti de föreslagna ändringarna, tillstyrka den af styrelsen gjorda hemställan.»

Sedan departementschefen därefter uppläst ett i anslutning till hvad postsparbanksstyrelsen föreslagit uppgjordt förslag till vissa ändringar i nådiga förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att antaga ifrågavarande förslag, att gälla från den dag, som af Kungl. Maj:t bestämdes.

Med bifall till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition i ämnet af den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Schumacher.